

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 25837/2024
27.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Јасмине Стаменковић, Татјане Ђурица, Татјане Миљуш и Иване Рађеновић, чланова већа, у правној ствари тужилаца АА и ББ, обоје из ..., које заступа пуномоћник Владан Симеуновић, адвокат из ..., против тужене ВВ из ..., коју заступа пуномоћник Милорад Ђукић, адвокат из ..., по тужби и противтужби, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5964/22 од 05.06.2024. године, у седници већа одржаној 27.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

I НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужилаца као изузетно дозвољеној, у односу на став први пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5964/22 од 05.06.2024. године.

II ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужилаца, изјављена против одлуке из става првог пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5964/22 од 05.06.2024. године, као недозвољена.

III ОДБИЈА СЕ ревизија тужилаца, изјављена против одлуке из става другог, трећег, четвртог и петог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5964/22 од 05.06.2024. године, као неоснована.

IV ОДБИЈА СЕ захтев тужилаца и тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 8190/2018 од 21.03.2022. године одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцима на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа плати

износ од по 250.000,00 динара, укупно износ од 500.000,00 динара са припадајућом законском затезном каматом. Одбијен је и противтужбени захтев тужене-противтужиле да се обавезу тужиоци – противтужени да туженој – противтужили на име накнаде нематеријалне штете због повреде права личности плате износ од по 350.000,00 динара, укупно 700.000,00 динара, са припадајућом законском затезном каматом. Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5964/22 од 05.06.2024. године, у ставу првом изреке, одбијене су жалбе тужилаца и тужене и потврђена првостепена пресуда Првог основног суда у Београду у ставу првом и делу става другог изреке у односу на тужиоца ББ. У ставу другом, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става другог изреке тако што је обавезана тужилца-противтужена да туженој-противтужили, на име накнаде нематеријалне штете због повреде права личности, исплати износ од 350.000,00 динара са законском затезном каматом од 21.03.2022. године до коначне исплате. У ставу трећем, преиначено је решење о трошковима поступка тако што је обавезана тужилца АА да туженој плати трошкове парничног поступка у износу од 150.000,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате. У ставу четвртом изреке, одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка. У ставу петом обавезана је тужилца да туженој накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 9.000,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужиоци су благовремено изјавили ревизију и то по основу одредбе члана 404. ЗПП у односу на став први другостепене пресуде, због погрешне примене материјалног права, ради успостављања једнакости и правичности у поступању судова у погледу заштите права личности и редовну ревизију у односу на преостали део пресуде због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, проистекле из погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Тужена-противтужилца поднела је одговор на ревизију тужилаца-противтужених у којој је оспорила изнете ревизијске наводе и предложила да Врховни суд одбаци, односно одбије ревизију као неосновану.

Ценећи најпре дозвољеност ревизије тужилаца у односу на став први другостепене пресуде, у смислу одредбе члана 404. став 1. ЗПП, Врховни суд налази да нису испуњени услови за одлучивање о ревизији тужилаца у том делу као изузетно дозвољеној.

Према разлозима другостепене пресуде у том делу одлуке, којом је потврђено одбијање тужбеног захтева тужилаца за накнаду нематеријалне штете од тужиле због повреде части и угледа за претрпљене душевне болове, тужбени захтев тужилаца је неоснован из разлога што објављене информације нису биле неистините и немају лезиону способност. У току поступка је утврђена чињеница да привредно друштво „Ste-Lux Company“ ДОО, чији је тужилца била власник и законски заступник у време када је тужена у њему била запослена, није исплатило тужили доприносе за време трудничког и породилског одсуства и да тужилца није вратила туженој радну књижицу по њеном захтеву. Утврђена је и чињеница да је Пресудом због пропуштања Трећег основног суда у Београду П1 894/14 од 31.05.2016. године поништен отказ уговора о раду од 25.07.2011. године и наложено је послодавцу (именованом привредном друштву) да тужену врати на радно место и исплати јој све припадајуће доприносе и накнаде. Одлука другостепеног суда у том делу заснована је и на утврђеној чињеници да тужилца није могла да оствари запослење без поседовања радне књижице, према тада важећим законским прописима, да се обраћала тужили са захтевом да јој се исплате накнада зараде и доприноси, а потом и Фонду ПИО, Републичком заводу за

здравствено осигурање, Заштитнику грађана, поднела је кривичне пријаве и водила радни спор. На темељу тако утврђених чињеница нижестепени судови су извели закључак да објављивањем текста на интернет порталу и у штампаном издању дневних новина „Блиц“, под насловом: „Три године без посла јер газда не да књижицу“, у којима је тужена изнела свој случај, наводећи тужиоце именом и презименом и изношењем тврдње да јој није враћена радна књижица и нису уплаћени доприноси, тужиоцима нису повређени част и углед, јер су у питању истинити наводи.

Врховни суд је становишта да разлози на којима је заснована примена материјалног права у побијаном делу другостепене пресуде не упућују на потребу одлучивања о ревизији тужилаца као изузетно дозвољеној. Не постоји потреба за разматрањем правног питања од општег интереса и у интересу равноправности грађана, као ни за уједначавањем судске праксе или новим тумачењем права. Како се ревизија по основу одредбе члана 404. ЗПП не може изјавити због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, Врховни суд није посебно ценио ревизијске наводе тужилаца којима оспоравају утврђене чињенице на темељу којих је донета другостепена пресуда у побијаном делу.

У складу са изнетим одлучено је као у ставу првом изреке, применом одредбе члана 404. став 2. ЗПП.

Испитујући дозвољеност ревизије тужилаца у односу на став први другостепене пресуде, у смислу одредбе члана 410. став 2. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија тужилаца у том делу недозвољена.

Одредбом члана 403. став 3. ЗПП прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијеног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе. Вредност предмета спора по тужби тужилаца за накнаду нематеријалне штете износи 500.000,00 динара (250.000 динара по тужиоцу). Тужба је поднета 12.03.2015. године. Имајући у виду да вредност предмета спора побијеног дела правноснажне пресуде не достиже захтевани ревизијски цензус од 40.000 евра у динарској противвредности, следи да је ревизија тужилаца у том делу недозвољена.

Сагласно изнетом, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке, применом одредбе члана 413. ЗПП.

Испитујући побијану другостепену пресуду у преосталом делу, у односу на који је ревизија дозвољена сагласно члану 403. став 2. тачка 2. ЗПП, у границама навода ревизије у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија тужилаца неоснована.

У поступку доношења другостепене пресуде у том делу није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према потпуно и правилно утврђеном чињеничном стању, тужена је била запослена у Огранку привредног друштва „Ste-lux Company“ доо Мељак, чији је оснивач и директор до марта 2013. године била тужиља АА. На рад је ступила 12.03.2011. године, а на трудничком боловању се налазила у периоду од 04.11.2011. године до 24.02.2012. године, након чега се налазила на породичком боловању до 24.02.2013. године. Током наведеног периода није примала накнаду зараде, нити су јој уплаћивани доприноси. Тужена је приликом заснивања радног односа предала тужиљи радну књижицу. Тужена се обраћала тужиљи телефонским путем, а дописом од 26.06.2012. године и директору привредног друштва, захтевајући исплату накнаде зараде и регулисање стажа осигурања и тражила је од тужиље да јој врати радну књижицу. Након тога туженој је отказан уговор о раду, а радна књижица јој није враћена. Због наведеног тужена се обраћала Фонду ПИО, Републичком заводу за

здравствено осигурање, заштитнику грађана, поднела кривичне пријаве и водила радни спор. Правноснажном пресудом због пропуштања против Трећег основног суда у Београду ПП 894/14 од 31.05.2016. године поништено је као незаконито решење о отказу уговора о раду туженој и наложено је враћање тужене на рад, као и обавеза исплате свих доприноса, накнаде за топли оброк, регрес за годишњи одмор и накнаде за превоз. Наведено привредно друштво је дана 19.03.2013. године брисано из АПР-а, када је тужила ово привредно друштво продала ГГ. Тужена у периоду скоро пет година није могла да заснује радни однос јер није поседовала радну књижицу, при чему је и онколошки болесник. У таквој ситуацији тужена је решила да новинарки редакције „Блиц“ исприча предметни догађај и исти је објављен у новинама под насловом „Три године без посла јер јој газда не да књижицу“. У том интервјуу тужена је навела, између осталог, да „бивши послодавци АА и ББ неће да ми врате радну књижицу“, „Тужила сам их суду, а чула сам и да нисам једина која је то учинила“, „Тек сам касније чула да АА и ББ стално отварају фирме, наводно су подстанари и нико не може да им уђе у траг, да живе веома богато и луксузно, што се може видети и по њиховим сликама на друштвеним мрежама“. Наведени текст објављен је у штампаном издању дневних новина „Блиц“ и на интернет порталу www.blic.rs, дана ..2015. године.

Тужиоци су поднели тужбу против тужене ради накнаде нематеријалне штете која је тужиоцима причињена објављивањем наведеног текста и повређено њихово достојанство личности, односно част и углед. Тужена је поднела противтужбу која је предмет одлучивања по ревизији, ради накнаде нематеријалне штете, због повреде права личности тужене.

Одлучујући о противтужбеном захтеву тужене – противтужиле, првостепени суд је одбио противтужбени захтев у односу на оба тужиоца. Првостепени суд је становишта да је тужена остварила своја права у радном спору, доношењем пресуде којом је поништен као незаконит отказ њеног уговора о раду и наложено враћање на рад, уз обавезу привредног друштва да туженој плати све доприносе и припадајуће накнаде. Првостепени суд налази да је тужена на тај начин заштитила своје повређено право из радног односа и да нема право да поред накнаде материјалне штете тражи и накнаду нематеријалне штете по том основу.

Другостепени суд је становишта да је таква одлука првостепеног суда донета погрешном применом материјалног права на утврђено чињенично стање. Другостепени суд налази да околности конкретног случаја оправдавају досуђивање накнаде нематеријалне штете туженој јер је поступањем тужиле повређено право личности тужене, односно достојанство њене личности кроз повреду права на рад. У односу на тужиоца, ББ, потврђено је одбијање тужбеног захтева из разлога што није био послодавац тужене и у том делу одлука није предмет одлучивања по ревизији. Одлуку о основаности противтужбеног захтева тужене-противужиле у односу на тужилу-противтужену АА, другостепени суд је засновао на утврђеној чињеници да је тужила АА одбила да туженој преда радну књижицу, услед чега је тужена била онемогућена да се запосли и оствари право на рад, као једно од људских права гарантованих чланом 60. Устава РС. Другостепени суд је становишта да је, у временском периоду у коме није поседовала свој лични документ –радну књижицу, код тужене-противтужиле постојала забринутост за личну егзистенцију и егзистенцију своје породице, појачана напетост, непријатан осећај у односу на околину и нерасположење, што представља основ за досуђивање накнаде нематеријалне штете због повреде права личности. Из наведених разлога, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у том делу и обавезао тужилу да туженој–противтужили на име накнаде нематеријалне штете због повреде права личности исплати износ од 350.000,00 динара са припадајућом

законском затезном каматом од дана пресуђења. Преиначена је и одлука о трошковима поступка и именована тужила обавезана да туженој накнади трошкове поступка, као и трошкове другостепеног поступка.

Врховни суд налази да је одлука другостепеног суда у побијаном делу донета правилном применом материјалног права на потпуно и правилно утврђено чињенично стање.

У ревизији се у претежном делу полемише о праву тужилаца на накнаду нематеријалне штете од тужене и о томе да је њено поступање било тенденциозно и да су њени наводи изнети у интервјуу имали лезиону способност. Како ревизија тужилаца у том делу није дозвољена, Врховни суд није посебно ценио те ревизијске наводе. У делу одлуке о противтужбеном захтеву, који је другостепени суд усвојио у односу на тужилу АА, ревиденти наводе да је таква одлука заснована на погрешној претпоставци да је тужила АА задржала радну књижицу тужене. Такав ревизијски навод тужилаца је нетачан. Другостепена одлука није заснована на претпоставци да је тужила задржала радну књижицу тужене, већ на утврђеној чињеници да је тужила задржала радну књижицу тужене-противтужиле. Ту чињеницу тужила ни у току поступка није оспорила, нити је оспорава у ревизији осим паушалним наводима да је тужена „поседовала целокупну документацију на основу које је могла да регулише свој статус пред надлежним фондовима“. Неосновани су ревизијски наводи којима се указује да је тужена у спорном периоду остваривала право на здравствену заштиту преко супруга. То што је тужена успела да оствари здравствену заштиту преко супруга не искључује, нити умањује одговорност тужиле за њено поступање, при неспорној чињеници да туженој нису уплаћивани доприноси и да јој је незаконито отказан уговор о раду, те да јој није враћена радна књижица. Правилан је закључак другостепеног суда да све утврђене чињенице у овом поступку говоре у прилог основаности противтужбеног захтева тужене за накнаду нематеријалне штете због повреде права личности и то достојанства личности кроз повреду права на рад. Тачан је ревизијски навод да не повлачи сваки незаконит отказ уговора о раду и право на накнаду нематеријалне штете. Право на остваривање накнаде нематеријалне штете по том основу утврђује се у сваком конкретном случају, у складу са одредбом чл. 200 ЗОО. У том смислу другостепени суд је правилно ценио тежину целокупне ситуације у којој се тужена-протитужила нашла, чињеницу да је била на трудничком, односно породилском одсуству, да је онколошки болесник, те да је због поступања тужиле била принуђена да се обраћа бројним институцијама, почев од ПИО Фонда, па до тужилаштва и вођења радног спора. Када се има у виду да је таква ситуација тужене трајала годинама, стоје оправдани разлози да се туженој досуди правична накнада нематеријалне штете применом одредбе члана 200. ЗОО, као својеврсна сатисфакција за претрпљене душевне болове. Врховни суд је ценио и остале ревизијске наводе тужилаца, али је нашао да су неосновани и без утицаја на правилност другостепене пресуде у побијаном делу.

Из наведених разлога, одлучено је као у ставу трећем изреке, применом одредбе члана 414. ЗПП.

Имајући у виду да тужиоци нису успели у поступку по ревизији, одбијен је њихов захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка за састав ревизије. Одбијен је и захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка за састав одговора на ревизију, имајући у виду да тај трошак није био нужен у смислу одредбе члана 154. став 1., у вези одредбе члана 411. став 2. ЗПП.

У складу са изнетим одлучено је као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа - судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић